O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI MADANIYAT VA TURIZM VAZIRLIGI

O‘ZBEKISTON DAVLAT SAN’AT VA MADANIYAT INSTITUTI

"Tasdiqlayman"
O‘zbekiston davlat san’at
va madaniyat instituti
rektori v.v.b
E.O‘.Shotmanov
____
"21" 06 2023-yil

KASBIY (IJODIY) IMTIHONLAR DASTURI
VA BAHOLASH MEZONI

60211100 - Aktyorlik san’ati (dramatik teatr va kino aktyorligi san’ati) ta’lim yo‘nalishi uchun

1. **Aktyorlik mahorati fani bo’yicha**
2. **Sahna nutqi va raqs fanilari bo’yicha**

Toshkent -2023

Dastur O‘zbekiston davlat san’at va madaniyat instituti Badiiy, o‘quv-uslubiy kengashida ko‘rib chiqilgan va ma’qullangan. 2023-yil __ ______ __-sonli majlis bayoni.

Tuzuvchilar:

Z.A .Axmedova - O‘zDSMI "Musiqali, dramatik teatr va kino san’ati" kafedrasi dotsenti

X.Qobilov - O‘zDSMI "Musiqali, dramatik teatr va kino san’ati" kafedrasi dotsenti

Taqrizchilar:

M.R.Yusupova - O‘zDSMI "Estrada va ommaviy tomoshalar san’ati" kafedrasi dotsenti, san’atshunoslik fanlari nomzodi.

H.Sadiyev - O‘zbekiston Xalq artisti.

Kirish

60211100 – Aktyorlik san’ati (dramatik teatr va kino aktyorligi san’ati) bakalavriat ta’lim yo‘nalishiga kiruvchi abiturientlarning kasbiy (ijodiy) imtihoni dasturi hujjatlarni qabul qilish va kirish imtihonlar "O‘zbekiston Respublikasi Oliy o‘quv yurtlariga qabul qilish qoidalari"ga muvofiq o‘tkaziladi.

Ixtisoslik bo‘yicha kirish imtihonlar har bir ixtisos uchun ta’kidlangan qabul talablariga muvofiq ravishda o‘tkaziladi.

Ixtisoslik bo‘yicha imtihon o‘tkazilishining ketma-ketligi har bir Oliy o‘quv yurtining qabul komissiyasi tomonidan o‘rnatiladi va har yili qabul qilish qoidalari ko‘rsatiladi.

O‘zbekiston davlat san’at va madaniyat institutiga kirayotganlarga yil mobaynida va imtihonlar oldidan konsultatsiyalar o‘tkaziladi. Konsultatsiyalarning maqsadi – qabulning shartlari bilan tanishish, shu oliy o‘quv yurtiga kirishni xohlovchilarning qobiliyatini va tayyorgarlik darajasini aniqlanishdir. Konsultatsiyalar mobaynida pedagoglar, abiturientlarni tanlagan ixtisosiga o‘qitish imkoniyatiga qarab, o‘z tavsiyalarini berishadi.

60211100 – Aktyorlik san’ati (dramatik teatr va kino aktyorligi san’ati) bakalavriat ta’lim yo‘nalishiga o‘qishga kirayotganlar, ijodiy va tashkiliy ishlarga qobiliyatli hamda yuksak ijodkorlik, ijrochilik, tashkilotchilik, yo‘nalishidagi fikrlash qobiliyatiga, asarni tanlash va sahnalashtirilishida zaruriy jihatlarni bilish, tushunish, his qilish qobiliyatiga ega bo‘lishi kerak.

Fanning maqsadi va vazifalari

60211100 – Aktyorlik san’ati (dramatik teatr va kino aktyorligi san’ati) bakalavrlik ta’lim yo‘nalishda kasbiy (ijodiy) imtihonlar abituriyentlarning aktyorlik mahorati layoqatini ijodiy sinovlar orqali fanlaridan ijodiy hamda amaliy ko‘nikma va malakalarini aniqlash maqsadida o‘tgaziladi.

Fanning vazifasi – abituriyentlarni mazkur soha bo‘yicha zamonaviy ta’lim metodlari orqali sinash, rol konsepsiyasini, uning ijro etayotgan materialidan janr, xarakter, ifodaviy vositalardan foydalanayotganligini aniqlashdan iborat.

Abituriyent bilimiga qo‘yiladigan talablar

Aktyorlik mahorati fanidan abituriyent ijodiy qobiliyatga ega bo‘lishi, san’at xaqida tushunchaga ega bo‘lishi kerak. Abituriyentning ijodiy salohiyati va sahnaviy tarovati (insoniy jozibadorligi, xislati, tabiati, yoshi, tashqi ko‘rinishi, yoqimtoyligi va ichki madaniyati, hayotiy tajribasi, tasavvurining rang-barangligi, ta’sirchanligi, hayotiy voqea va xodisalarga munosabati va ularni sahnada aks ettira olish salohiyati mavjud bo‘lishi kerak. Raqs, plastika fanidan imtihondan o‘tayotgan abituriyent raqs, plastika fani bo‘yicha amaliy sinovdan o‘tkaziladi. Uning raqs, musiqali - ritmik va plastik ma’lumotlarga egaligi tekshiriladi.

Sahna nutqi bo'yicha abituriyentni sinash davrida sahna nutqi kafedrasi pedagoglari tomonidan uning ovozi va nutqini tekshiruvi amaliy tarzda o'tkaziladi. Sog'lom ovozning mavjudligi, talaffuzning tozaligi, ravonligi, burroligi, aniqligi (nutq a'zolaridagi organik va noorganik kamchiliklarning yo'qligi o'rganiladi. Sahna nutqi - o'qishga kirayotgan shaxsni ijodiy maylini aniqlashga, teatr va kino sohasida kelajakda nutqi bo'yicha bilimlarini to'g'ri ishlata olishiga, asosiy ko'nikmalarga to'g'ri oriyentatsiya qila olishini aniqlashga imkoniyat yaratadi.

Raqs fanidan imtihondan o'tayotgan abituriyent raqs, plastika fani bo'yicha amaliy sinovdan o'tkaziladi. Uning raqs, musiqali - ritmik va plastik ma'lumotlarga egaligi tekshiriladi.

Kasbiy (ijodiy) imtihonlar quyidagi mezon asosida baholanadi:

Aktyorlik mahorati fani bo'yicha

№	Talabning mazmuni	Maksimal ball
1.	Abituriyentning ijodiy salohiyati va sahnaviy tarovati (insoniy jozibadorligi, xislati, tabiati, yoshi, tashqi ko'rinishi, yoqimtoyligi va ichki madaniyati, hayotiy tajribasi, tasavvurining rang-barangligi, ta'sirchanligi, hayotiy voqea va xodisalarga munosabati va ularni sahnada aks ettira olish salohiyati)	8
2.	Abituriyentning sahnaviy tarovati – insoniy jozibadorlik, jalb etuvchi yoqimtoylik, tananing nuqsonlardan xoli ekanligi, bo'yini balandligi	5
3.	Dunyoqarashi (ijtimoiy, madaniy, sohaga oid bilimlar darajasi)	5
4.	Sahna madaniyati	5
5.	Ijro uslubi va mahorati (she'r, g'azal, monolog, masal, hikoya)	20
6.	Ijro mahoratidagi ta'sirchanligi, tabiiyligi, o'ziga xosligi	5
7.	Sezgi (ko'rish, eshitish va idroklash) qobiliyati	5
8.	Abituriyentning sahnaviy tasavvuri - hayotiy (real) muhitda, turli sharoitlarda abituriyentning berilgan vaziyatda qahramon o'rnida o'zini ko'ra bilish salohiyati	5
9.	Abituriyentning sahnaviy fantaziyasi - haqiqiy hayotda mavjud bo'lmagan, extimoldan uzoq bo'lgan (irreal) sharoitlarda o'zini ko'ra olish qobiliyati	5
10.	Abituriyentning plastikasi (nafis harakat, tana harakatlarining ifodaviy ta'sirchanligi, ma'nodorligi)	5
11.	Abituriyentning improvizatsiyaga moyilligi. Etyud ijrosi (hayotdan olingan bir voqeani dialoglarsiz, predmetsiz, xatti-harakatda ijro eta olishi). Odob-axloqi, muomala va estetik didi	5
12.	O'zbek raqs maktablarining harakatlaridan namunalar ijro etishi. Raqsda sahna madaniyati	10
13.	Ijro etilgan raqsning talab bo'yicha to'g'ri tanlanganligi. Ijro etilgan raqs mazmundorligi. Ijro etilgan raqs liboslar bilan ijro etilganligi. Musiqani eshitishi, ritmga tushishi. Abituriyentning plastikasi, mimikasi. Ijro mahorati nafisligi	10
Jami:		**93**

Sahna nutqi va raqs fanlari bo'yicha

№	Talabning mazmuni	Maksimal ball
1.	Talaffuzning tozaligi, ravonligi, burroligi, aniqligi (nutq a'zolaridagi organik va noorganik kamchiliklarning yo'qligi)	10
2.	Ovozning sog'lomligi va jarangdorligi	10
3.	Nutqiy ifodaviylik va ta'sirchanligi (nutqiy eshitish qobiliyatining mavjudligi)	8
4.	Badiiy so'z ijrochiligi mahorati (she'r, g'azal, masal, monolog va nasriy – xajviy asar)	8
5.	Badiiy va she'riy asarlardagi tasavvurning mavjudligi (mutolaa qilish savodxonligi)	10
6.	O'zbek raqs maktablarining harakatlaridan namunalar ijro etishi. Raqsda sahna madaniyati	4
7.	Ijro etilgan raqsning talab bo'yicha to'g'ri tanlanganligi. Ijro etilgan raqs mazmundorligi	4
8.	Ijro etilgan raqs liboslar bilan ijro etilganligi. Musiqani eshitishi, ritmga tushishi	4
9.	Abituriyentning plastikasi, mimikasi. Ijro mahorati nafisligi	5
Jami:		**63**

Kasbiy (ijodiy) imtihonlarni o'tkazish tartibi

60211100 - Aktyorlik san'ati (dramatik teatr va kino aktyorligi san'ati) yo'nalishiga xujjat topshirgan abituriyent jadval asosida belgilangan kunlarda aktyorlik mahorati, sahna nutqi va raqs fanlaridan yagona ijodiy imtihon oluvchi xay'at a'zolaridan iborat (barcha fanlardan bir komissiya a'zolari guruhi tuzuladi, chunki "aktyorlik mahorati"ni spitsifik jihatlarini hisobga olgan holda aktyorlik mahorati o'qituvchisi bilan birgalikda abuturiyentni vokal va sahna nutqi bo'yicha

qobiliyatlari tekshiriladi) guruhga ijodiy imtihonini topshiradi. Qabul komissiyasi tomonidan shakllantirilgan guruhlar 30 nafar abiturientlardan iborat bo'lib, ijodiy imtihon guruhlari bo'yicha o'tkaziladi. Kasbiy (ijodiy) imtihonlar maxsus qurollar bilan jihozlangan auditoriyalarda bo'lib o'tadi.

Kasbiy (ijodiy) imtihon raisi, kurs oluvchi pedagog, nutq, vokal hamda raqs mutaxassislarining tekshiruvi bilan o'tkaziladi. Sog'lom ovozning mavjudligi, ijodiy salohiyatga egaligi, organik yetishmovchiliklarining yo'qligi o'rganiladi.

Apellyatsiya tartibi

Abituriyentlar tomonidan kasbiy (ijodiy) imtihon natijalari bo'yicha institut qabul komissiyasining apellyatsiyalar bilan ishlash hay'atiga natijalar e'lon qilingan kundan boshlab 24 soat davomida murojaat qilishlari mumkin.

Murojaat mazmunida faqat o'zining ballari haqida bo'lsa qabul qilinadi, lekin boshqa abituriyentlar haqida yozilgan shikoyat arizalari qabul qilinmaydi.

Asosiy va qo'shimcha o'quv adabiyotlar hamda axborot manbaalari**

1. Abdullayeva M. "Dramatik teatr va kinoda aktyorlik mahorati " –"Tafakkur qanoti" nashriyoti-T.: 2014.
2. Qobilov N. "Aktyorlik mahorati" - Navro'z nashriyoti-T.:2020.
3. Tangriyeva D, Mirzaev B. "Aktyorlik mahorati" – Fan ziyosi nashriyoti-T.:2022.
4. Djon Benedikt. "Aktyorning o'z ustida ishlashi" (K.S.Stanislavskiy) - 2-qism. Routledge .2008.
5. Lenard Petit "For the Actor" ("Aktyor texnikasi")- Taylor & Francis , 2009.
6. Maxmudov J. Maxmudova X."Aktyorlik mahorati ".T.:Lesson Press" nashriyoti, 2016y.
7. Stanislavskiy K. S. "Aktyorning o'z ustida ishlashi". T.Xo'jayev tarjimasi.– T.: (qayta nashr) Badiiy adabiyot, 2010.
8. To'laxo'jayeva M.T-"Teatr tanqidchiligi"-"San'at" jurnali nashriyoti; T.,2015.

Internet saytlari

1. www.ziyonet.uz
2. www.infocom.uz
3. www.uzreport.com

60211100-Aktyorlik san'ati (dramatik teatr va kino aktyorligi san'ati) ta'lim yo'nalishidagi "Kasbiy (ijodiy) imtihonlar dasturi va baholash mezoni" dotsent Z.A. Axmedova va dotsent X.Qobilovlar tomonidan tuzilgan dasturiga

TAQRIZ

Bo'lajak aktyorlarni qabul qilish, yuqori malakali kadrlar talabiga davogarlarni kasbiy (ijodiy) imthonini o'tkazish juda muhim ahamiyat kasb etadi.

Aktyorlik san'ati: 60211100-Aktyorlik san'ati (dramatik teatr va kino aktyorligi) yo'nalishiga hujjatlarni qabul qilish va kirish imtihonlar "O'zbekiston respublikasi Oliy o'quv yurtlariga qabul qilish qoidalari"ga muvofiq o'tkaziladi.

Ixtisoslik bo'yicha kirish imtihonlar har bir ixtisoslik uchun ta'kidlangan qabul talablariga muvofiq ravishda o'tkaziladi.

Ixtisoslik bo'yicha imtihon o'tkazilishining ketma-ketligi har bir Oliy o'quv yurtining qabul komissiyasi tomonidan o'rnatiladi va har yili qabul qilish qoidalar ko'rsatiladi.

O'zbekiston davlat san'at va madaniyat institutiga kirayotganlarga yil mobaynida va imtihonlar oldidan konsultatsiyalar o'tkaziladi. Konsultatsiyalarning maqsadi – qabulning shartlari bilan tanishish, shu oliy o'quv yurtiga kirishni xoxlovchilarning qobiliyatini va tayyorgarlik darajasini aniqlanishdir. Konsultatsiyalar mobaynida pedagoglar abituriyentlarni tanlagan ixtisosiga o'qitish imkoniyatiga qarab o'z tavsiyalarini berishadi.

Mazkur ta'lim yo'nalishini bitirganlar professional teatrlarda, madaniyat va san'at muassasalarida, madaniyat va sport ishlari boshqarmasida ixtisolikka mos lovazimlarda ishlashi mumkin.

Dasturdan joy olgan fanlar boyicha nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar teatr va san'atning boshqa sohalariga. Malaka talablari va namunaviy dasturlar asosida aktyorlarni egallashi lozim bo'lgan talablar asosida barcha tizimlarga va barcha talablarga mos keladi.

Yuqoridagilardan hulosa qilib 60211100- Aktyorlik san'ati (dramatik teatr va kino aktyorligi) ta'lim yo'nalishi sohasida OTMga kirish uchun tuzilgan mahsus dasturni amaliyotga tavsiya etaman.

O'zDSMI "Estrada va ommaviy tomoshalar san'ati" kafedrasi dotsenti, san'atshunoslik fanlari nomzodi M.R.Yusupova

60211100-Aktyorlik san'ati (dramatik teatr va kino aktyorligi san'ati) ta'lim yo'nalishidagi "Kasbiy (ijodiy) imtihonlar dasturi va baholash mezoni" dotsent Z.A.Axmedova va dotsent X.Qobilovlar tomonidan tuzilgan dasturiga

TAQRIZ

Dasturni tuzishda mualliflar sohaning o'ziga xos yo'nalishlari, usul va uslublari aniq ko'rsatib o'tganlar. O'qishga kirayotganlar, ijodiy va tashkiliy ishlarga qobiliyatli hamda yuksak ijodkorlik, ijrochilik, tashkilotchilik, yo'nalishidagi fikrlash qobiliyatiga, asarni tanlash va sahnalashtirilishida zaruriy jihatlarni bilish, tushunish, his qilish qobiliyatiga ega bo'lishi talablari dasturda keltirilgan.

Dastur ijro etiladigan asarlar bir-biridan janr va mazmuni bo'yicha ajralib turishi kerakligi, bu narsa abituriyentning qobiliyatini va ijodiy diapozonining kengligini chiqarishga imkoniyat yaratilishiga qaratilgan, mualliflar yetuk mutahassis kadr tayyorlashda zarur bo'lgan boshqa talablarni ham qamrab olishga harakat qilganlar.

O'qishga kiruvchi shaxs uchun dasturdagi barcha talablar sodda va tushunarli qilib tuzib chiqilgan.

Aktyorlik mahorati fanining yordamchi fanlari bo'lmish Sahna nutqi, Raqs fanlarining talablari ham aniq ishlab chiqilgan. Mazkur fanlar Aktyorlik mahoratining fundamental fani xisoblanadi. Sanab o'tilgan jixatlarni amaliy nuqtai nazardan o'rganmay turib, aktyorlik mahoratiga ega bo'lish mumkin emas.

Dastur "Musiqali, dramatik teatr va kino san'ati" kafedra dotsenti Z.Axmedova va dotsenti X.Qobilovlar tomonidan ishlab chiqilgan. Ushbu "Kasbiy (ijodiy) imtixonlar dasturi va baholash mezoni" dasturini mutaxassis sifatida barcha talablarga mos keladi deb hisoblayman va uni tasdiqlash uchun tavsiya qilaman.

O'zbekiston Xalq artisti **X.X.Sa'diev**

O'ZBEKISTON DAVLAT SATIRA TEATRI XODIMLAR BO'LIMI